

Αντιμετώπιση Μαθησιακών Δυσκολιών Διορθωτική Παρέμβαση “AFS”

Δρ. Μελίνα Χριστοδουλίδου-Κασάπη
Ειδική Παιδαγωγός / Certified Dyslexia Specialist
Σεπτέμβριος 2018

Ειδική Αγωγή

Νομοθετική ρύθμιση

Παρέμβαση

- Προληπτική
- Διορθωτική
- Αντισταθμιστική

Διορθωτική Παρέμβαση

- = ένα είδος διδασκαλίας, μία εκπαιδευτική πράξη που σχεδιάζει και εκτελεί ο ειδικός εκπαιδευτικός με βάση αρχές και κανόνες και **δεν είναι δυνατόν να επαναληφθεί με απόλυτη ακρίβεια**
- «**Διδακτικός Ρόλος Ε.Ε = κατεξοχήν ειδικά σχεδιασμένη διδασκαλία που απευθύνεται στις μοναδικές εκπαιδευτικές ανάγκες του παιδιού**» (Στασινός, 2016)

Η επιτυχία ή αποτυχία της εξαρτάται..

- Από πολλούς υποκειμενικούς και αντικειμενικούς παράγοντες:
 - Ειδικό Εκπαιδευτικό (εμπειρία στο επάγγελμα, ειδίκευση, γενικότερες γνώσεις παιδαγωγικής & ψυχολογίας)
 - Μαθητή (εμπειρίες, γενικές γνώσεις, γνώσεις περιεχομένου, είδος εκπαιδευτικής ανάγκης, ύπαρξη συμπεριφοριστικής ή άλλης διαταραχής, οικογενειακό περιβάλλον)
 - Αντικείμενο διδασκαλίας (ΤΙ διδάσκεται;)
 - Μέσα διδασκαλίας (ΠΩΣ διδάσκεται;)

Διδακτικές αρχές μιας αποτελεσματικής παρέμβασης

- **«Παιδοκεντρική αρχή»:** η παρέμβαση πρέπει να προσαρμόζεται στις δυνατότητες και τις εκπαιδευτικές ανάγκες των παιδιών σε συνδυασμό με τον τελικό σκοπό και τις επιμέρους επιδιώξεις της ειδικής εκπαίδευσης
- **«Εγγύτητα στη ζωή»:** η παρέμβαση πρέπει να ικανοποιεί τις σύγχρονες αλλά και τις μελλοντικές ανάγκες της ζωής του παιδιού
- Για να είναι αποτελεσματική μία παρέμβαση πρέπει ο ειδικός εκπαιδευτικός να **«μπαίνει»** στη θέση του παιδιού (τόσο μαθησιακά όσο και συναισθηματικά) – η **ενσυναίσθηση** αυτή θεωρείται από πολλούς επιστημονικούς κλάδους σημαντικό συστατικό της προσωπικής και επαγγελματικής επιτυχίας και μας επιτρέπει να δημιουργήσουμε έναν ηθικό κώδικα επικοινωνίας

Διδακτικές αρχές μιας αποτελεσματικής παρέμβασης

- **Έγκαιρη παρέμβαση:**
 - «Παρεμβατικός Ρόλος Ε.Ε» = μία σειρά από δραστηριότητες που αποβλέπουν στην άμβλυνση (μικρότερη ή μεγαλύτερη) και στην καλύτερη περίπτωση, στην εξάλειψη των δυσκολιών του παιδιού με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες που δεν του επιτρέπουν να επωφελείται εξίσου με τους συμμαθητές του από το εφαρμοζόμενο στο σχολείο αναλυτικό πρόγραμμα
 - Παράλληλα στην αποφυγή ανεπιθύμητων δευτερεύουσων χαρακτηριστικών, όπως είναι η χαμηλή αυτοεκτίμηση.
 - Όρος «παρέμβαση / αποκατάσταση» ≠ όρος «θεραπεία»

Διδακτικές αρχές μιας αποτελεσματικής παρέμβασης

- **Ευελιξία** (όταν κρίνεται απαραίτητη ο ειδικός εκπαιδευτικός πρέπει να είναι σε θέση να αναπροσαρμόζει τη διδασκαλία του, τους στόχους του, τις μεθόδους & το υλικό του όταν αυτά αποδεικνύονται αναποτελεσματικά
- **Δημιουργικότητα & εφευρετικότητα** ως προς τη μέθοδο διδασκαλίας
- **Κλίμα ασφάλειας**

Διδακτικές αρχές μιας αποτελεσματικής παρέμβασης

- **«Εμπλοκή γονέων στη διαδικασία»:**
 - Μεγάλο κεφάλαιο
 - Να δίδονται σαφείς συμβουλές και οδηγίες προς γονείς για τους τρόπους που μπορούν να βοηθήσουν (ΟΡΙΑ)
 - Να ενημερώνονται οι γονείς σε τακτά χρονικά διαστήματα για την στοχοθεσία της παρέμβασης
 - Δεν δίδουμε χρονικά πλαίσια για την αντιμετώπιση των μαθησιακών δυσκολιών

Τι σημαίνει ο όρος «μάθηση»;

- Μάθηση είναι η βελτίωση ή η απόκτηση νέων μορφών συμπεριφοράς και ικανοτήτων καθώς και συγκέντρωση πληροφοριών και εμπειριών ικανών για τη λύση προβλημάτων της καθημερινής ζωής.
- Είναι μία διαδικασία η οποία προϋποθέτει την ενεργό συμμετοχή του παιδιού (κίνητρο!) – «συμμετοχική μάθηση»
- «Τι είναι σημαντικό για το παιδί;»

Όρος «Μάθηση»

- Βελτίωση αναπτυξιακών ικανοτήτων:
 - Αντίληψη
 - Μνήμη
 - Σκέψη
 - Συνείδημα
 - Βούληση
 - Προσπάθεια
- Απόκτηση νέων ικανοτήτων & βελτίωση των προϋπάρχουσων ικανοτήτων σε γνωστικό και συμπεριφοριστικό επίπεδο

Στάδια της μάθησης

- Κατάκτηση: Το παιδί διδάσκεται την ακριβή χρήση μιας νέας δεξιότητας
- Ευχέρεια: Το παιδί μαθαίνει να χρησιμοποιεί μια δεξιότητα με άνεση και ακρίβεια.
- Διατήρηση: Το παιδί μαθαίνει να χρησιμοποιεί μια δεξιότητα με άνεση και ακρίβεια ακόμη κι αν μεσολαβήσει ένα χρονικό διάστημα.
- Γενίκευση: Το παιδί χρησιμοποιεί τη νέα γνώση σε διαφορετικές δραστηριότητες και σε διαφορετικές συνθήκες.
- Προσαρμογή: Το παιδί χρησιμοποιεί τη νέα γνώση με διαφορετικούς τρόπους από αυτούς που έχει διδαχθεί.

Ποια είναι η σπουδαιότητα της γνώσης των σταδίων της μάθησης;

- Ο ειδικός εκπαιδευτικός οφείλει να μην προχωρήσει στην διδασκαλία μίας νέας στρατηγικής/γνώσης, πριν το παιδί κατακτήσει πλήρως ένα μηχανισμό !!
- Οφείλει μέσω άτυπης αξιολόγησης να βεβαιωθεί ότι:
 - Έχει όντως το παιδί κατακτήσει τη νέα γνώση;
 - Μπορεί να τη χρησιμοποιήσει σε άλλα περιβάλλοντα ή υπό άλλες συνθήκες;

Διαδικασία επεξεργασίας πληροφοριών

- Αρχικό Ερέθισμα
- Πρόσληψη (Οπτική & Ακουστική αντίληψη)
- Κεντρική επεξεργασία (Μνήμη, Ταξινόμηση, Συλλογισμός, Αξιολόγηση)
- Έκφραση (Αντίδραση / Απάντηση)
- Εκτελεστική λειτουργία (=έλεγχος των παραπάνω βημάτων, δηλαδή τι προσέχει, ποιες στρατηγικές χρησιμοποιήθηκαν και ποια η εκλογή δράσης)
- Επανατροφοδότηση (= αποτέλεσμα της αντίδρασης στο αρχικό ερέθισμα)

1° Παράδειγμα...

«Βλέπουμε μία γάτα που κουνά την ουρά της να έρχεται καταπάνω μας»

- Αρχικό Ερέθισμα: «γάτα»
- Πρόσληψη («την βλέπω να έρχεται»)
- Κεντρική επεξεργασία (θυμάμαι παλαιά που μία γάτα έγδαρε την αδελφή μου ή μία άλλη φορά που μια γάτα ήρθε κοντά μου και ήθελε το χάδι μου)
- Έκφραση (Αντίδραση: «Άρα μπορεί να φύγω μακριά , να κλάψω, ή να χαιδέψω τη γάτα»)
- Εκτελεστική λειτουργία : «Δεν φοβάμαι τη γάτα άρα την χαιδεύω»
- Επανατροφοδότηση (= Αν η γάτα δεν γδάρει και κουνά την ουρά της, τότε ενισχύεται η γνώση ότι η γάτα είναι φιλική)

2° Παράδειγμα...

Έκθεση «Ο καλύτερος μου φίλος»

- Αρχικό Ερέθισμα: «Ο καλύτερος μου φίλος»
- Πρόσληψη («Βλέπω τον τίτλο της έκθεσης»)
- Κεντρική επεξεργασία (θυμάμαι παλαιά που η δασκάλα της Α' Τάξης μας είπε να περιγράψουμε τη μητέρα μας και εγώ έγραψα για το όνομά της, ηλικία.....)
- Έκφραση (Αντίδραση: «Άρα μπορώ να γράψω κάτι παρόμοιο...»)
- Εκτελεστική λειτουργία : «Ξεκινώ να το γράφω...»
- Επανατροφοδότηση (= Αν η δασκάλα μου μου βάλει καλό βαθμό στην έκθεση, τότε ενισχύεται η γνώση ότι η όταν γράφω τέτοια έκθεση βάζω αυτά τα σημεία)

Η διαδικασία επεξεργασίας πληροφοριών σε παιδιά και νέους με ΜΔ υστερεί !

- Τα παιδιά με ΜΔ συνήθως παρουσιάζουν ανεπάρκειες, ελλείψεις στα διάφορα στάδια και στις δεξιότητες ή τις λειτουργίες που παρεμβαίνουν στην πρόσληψη και την επεξεργασία των ερεθισμάτων και στη μάθηση.

Βασική προϋπόθεση μίας παρέμβασης είναι να έχει ο ειδικός εκπαιδευτικός στα χέρια του...

- Αξιολογήσεις από Εκπαιδευτικό Ψυχολόγο
- Αξιολογήσεις από Ειδικό Εκπαιδευτικό ή άλλο θεραπευτή (π.χ. Εργοθεραπευτή, Κλινικό Ψυχολόγο)
- Βεβαιώσεις από ιατρούς (π.χ. Παιδονευρολόγο)
- Ιστορικό Παιδιού

Γιατί είναι σημαντικές οι αξιολογήσεις αυτές;

«Δυσκολίες Μάθησης»

- Γενικός όρος → Προκαλεί σύγχυση
- = «ετερογενή ομάδα διαταραχών που εκδηλώνονται με σημαντικές δυσκολίες στην απόκτηση και χρήση των δεξιοτήτων ακρόασης, ομιλίας, ανάγνωσης, γραφής, σκέψης ή και μαθηματικών»

Μαθησιακές Δυσκολίες

Γενικές Μαθησιακές Δυσκολίες

- Δυσκολίες γενικότερης μορφής
- Νοητικό επίπεδο
 - > Μέσο Κανονικό
 - > Μέσο Κατώτερο
- Αδυναμίες σ' όλα τα επίπεδα μάθησης

Ειδικές Μαθησιακές Δυσκολίες

- Δυσλεξία (απόκλιση μεταξύ προφορικής & γραπτής απόδοσης)
- Δυσορθογραφία
- Δυσγραφία
- Δυσαριθμσία
- Νοητικό επίπεδο
 - Μέσο Κανονικό
 - Μέσο Ανώτερο

Συνυπάρχουσες Διαταραχές:

- Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής - Υπερκινητικότητα (ΔΕΠ-Υ)
- Συναισθηματικές Διαταραχές
- Παραπτωματική Συμπεριφορά

Αν δεν υπάρχει κάποιο είδος εγγράφου αξιολόγησης, τότε..

- Οφείλουμε να προχωρήσουμε στη δική μας άτυπη μαθησιακή αξιολόγηση !

Αξιολόγηση ΕΜΔ

- Ατομικό Ιστορικό Παιδιού
- Ιατρικό Ιστορικό – Κληρονομικότητα
- Οικογενειακή Κατάσταση
- Πληροφορίες από σχολείο & άλλα άτομα
- Ψυχομετρικές δοκιμασίες (εκπαιδευτικός ψυχολόγος)
- Μαθησιακή εκτίμηση (ειδική παιδαγωγός)

Άτυπη Μαθησιακή Αξιολόγηση

- Ανάγνωση φθόγγων, συλλαβών, λέξεων, ψευδολέξεων & κειμένου
- Αυθόρμητη γραφή
- Γραφή καθ' υπαγόρευση
- Κατανόηση γραπτού & προφορικού λόγου
- Αξιολόγηση Μνήμης (Οπτικής & Ακουστικής)
- Αξιολόγηση Σειροθέτησης (Οπτικής & Ακουστικής)
- Αξιολόγηση Γραπτής έκφρασης
- Αξιολόγηση Ορθογραφίας
- Μαθηματικές δεξιότητες
- Ερωτηματολόγιο Φόβου / Άγχους

AFS Method

- Μέθοδος που χρησιμοποιείται εδώ και 20 χρόνια στην Αυστρία για αντιμετώπιση των ειδικών μαθησιακών δυσκολιών
- Πολυαισθητηριακή Μέθοδος
- Η Μεθοδολογία χρησιμοποιεί αρχές και τεχνικές από διαφορετικές και συναφείς επιστήμες, όπως Γνωστική Ψυχολογία, Παιδαγωγική.
- Βασίζεται στους αλληλεπηρεαζόμενους παράγοντες της μαθησιακής διαδικασίας

AFS Method

- το αποτέλεσμα πολλών μακροχρόνιων ποιοτικών και ποσοτικών παιδαγωγικών ερευνών

AFS Method

- «Ανοικτή Μέθοδος»
- Από την μία ορίζει τους τρεις βασικούς τομείς της παρέμβασης και από την άλλη πλευρά υπάρχει πλήρη διαφάνεια σε σύγκριση με άλλες δοκιμασμένες προσεγγίσεις που βοηθούν τα άτομα με δυσκολίες στη γραφή, ανάγνωση, ή μαθηματικά.
- Επιπλέον η μέθοδος αυτή μπορεί να εμπλουτιστεί με άλλες μεθόδους αποκαταστάσεις των παιδιών με ΕΜΔ.
- Κάθε αισθητηριακή προσέγγιση, η οποία οδηγεί στην βελτίωση ενός από τους τρεις τομείς της παρέμβασης μπορεί να ενσωματωθεί στη μέθοδο αυτή.

Πολυαισθητηριακή Μέθοδος

- Δομημένη Μέθοδος διδασκαλίας, η οποία ακολουθεί μια λογική εξελικτική σειρά και χρησιμοποιεί πολλές αισθητικές ταυτόχρονα.

Η 1^η βασική της αρχή υποστηρίζει ότι: «Διδαχτικοί Στόχοι πρέπει να είναι σαφείς!»

- Ασαφής περιγραφή: «Η Μαρία πρέπει να βελτιώσει την ανάγνωση της»
- Σαφής περιγραφή: «Η Μαρία πρέπει να μάθει να διακρίνει γράμματα με ακουστική ομοιότητα (β-φ)»

Η 2^η βασική της αρχή υποστηρίζει τη χρήση του ηλεκτρονικού υπολογιστή,

- Μιας και είναι επιστημονικά αποδεδειγμένο ότι ο ηλεκτρονικός υπολογιστής αυξάνει τα κίνητρα των μαθητών και τον βαθμό συγκέντρωσης τους
- Η ποικιλία των λογισμικών αποδεικνύονται ελκυστικά για το παιδί και αποτελεσματικά για την παρέμβαση των μαθησιακών τους δυσκολιών

Η 3^η βασική της αρχή υποστηρίζει το σεβασμό & τήρηση των σταδίων μάθησης

- Δεν αρκεί μόνο η κατάκτηση μιας νέας δεξιότητας (μόνο η διδασκαλία)
- Το παιδί πρέπει να είναι σε θέση να χρησιμοποιήσει με ευχέρεια, να γενικεύσει και να προσαρμόσει τη νέα έννοια/γνώση με διαφορετικούς τρόπους από αυτούς που έχει διδαχθεί.

Χώρος & Χρόνος διορθωτικής παρέμβασης

- Όσο πιο λίγα οπτικά και ακουστικά ερεθίσματα έχουμε, τόσο πιο καλύτερη είναι η συγκέντρωση του παιδιού στη μαθησιακή διαδικασία
- Ο χρόνος & χώρος πρέπει να είναι σταθερός.
- Οι αποφάσεις που λαμβάνονται για τις επιλογές του παιδιού πρέπει να είναι σταθερές και να βασίζονται σε επιχειρήματα.

3 Βασικοί Άξονες Παρέμβασης

- Άξονας «Συγκέντρωσης»
⇒ Attention

- Άξονας «Αισθητηριακών Λειτουργιών»
⇒ Function

- Άξονας «Συμπτωμάτων»
⇒ Symptom

Παράλληλα υπάρχουν 2 βασικοί παράγοντες που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη:

- Παράγοντας «ΧΡΟΝΟΣ»

- Παράγοντας «ΕΠΑΙΝΟΣ»

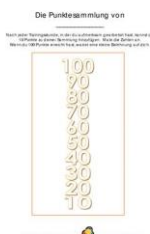
Χρόνος

- «Τα παιδιά με ΜΔ χρειάζονται περισσότερο χρόνο για την επίλυση των ασκήσεων οποιασδήποτε μορφής και αν είναι αυτές διαμορφωμένες»
- Άρα σημαντικό είναι να μην τα πιέζουμε, αλλά ...να τα οριοθετούμε χρονικά ! (προσοχή στα διαλείμματα κατά την διεκπεραίωση των μαθημάτων ή την επίλυση ασκήσεων)

Επιβραβεύσεις

- Η επιβράβευση είναι το «ψωμί» όλων των παιδιών
- Χωρίς τις επιβραβεύσεις τα παιδιά με ΜΔ δεν μπορούν να τελειώσουν το σχολείο / Κίνδυνος παρουσίας δευτερογενών συμπτωμάτων όπως π.χ. συναισθηματικές διαταραχές, άγχους κλπ
- Έστω και με μία μικρή βελτίωση, οφείλουμε να τα επιβραβεύσουμε
- Πρέπει να βλέπουμε τη πρόοδο του κάθε παιδιού ενδοατομικά και όχι ως προς το σύνολο των παιδιών της χρονολογικής ηλικίας του
- Όσες περισσότερες επιβραβεύσεις δίνουμε σε ένα παιδί, τόσο μεγαλύτερη είναι η απόδοσή του.
- Προσοχή στο είδος των επιβραβεύσεων !

Παραδείγματα επιβραβεύσεων

Συγκέντρωση

- = ικανότητα ενός ατόμου να μείνει προσηλωμένο για ένα χρονικό διάστημα στο μαθησιακό έργο
- Το μεγαλύτερο μέρος της ελλιπούς προσοχής των μαθητών με ΜΔ πιθανόν να οφείλεται στις δυσκολίες επιλεκτικής προσοχής που αντιμετωπίζουν καθώς δεν επιλέγουν ορθά τι πρέπει να προσέξουν (Bender, 2004)

Συγκέντρωση

- Η διαφοροποιημένη συγκέντρωση που παρουσιάζουν τα παιδιά με ΕΜΔ οδηγεί στη μειωμένη απόδοση τους στους γνωστικούς τομείς.

Σημαντικό άρα είναι ..

- να υποδείξουμε στα παιδιά με ΜΔ τη σπουδαιότητα της συγκέντρωσης τόσο γενικότερα στη ζωή τους όσο και ειδικότερα σε μαθησιακά επίπεδα

Δραστηριότητες για ενίσχυση της συγκέντρωσης

- **Ασκύσεις με τα χέρια:** Κάθεται ήρεμα σε μία καρέκλα με τα μάτια κλειστά, φέρνει τα χέρια του μπροστά ακουμπημένα στα πόδια ή προς τα πίσω και τα σφίγγει. Μετά τα αφήνει.
- **Βανταστικά ταξίδια:** κλείνουμε τα μάτια, το παιδί ακούει μία ιστορία με συνοδεία μουσικής και μετά περιγράφει την εικόνα που άκουσε με εικόνες.
- **Ασκύσεις Σιωπής:** Το παιδί κάθεται άνετα με τα μάτια κλειστά και μετρά από το 1 μέχρι το 20 ή αντίθετα με/ χωρίς συνοδεία μουσικής.
- **Κύκλος χρωμάτων:** Το παιδί κάθεται άνετα με τα μάτια κλειστά και φαντάζεται ένα κύκλο γραμμένος με το αγαπημένο του χρώμα που όσο περνάει ο χρόνος μεγαλώνει. Μετά από λίγα λεπτά και με εντολή του δασκάλου ο κύκλος ξεκινά να μικραίνει.
- **Ασκύσεις Συντονισμού:** Το παιδί ακουμπά την πατούσα του δεξιού του ποδιού με το αριστερό του χέρι και αντίθετα.

Δραστηριότητες για ενίσχυση της συγκέντρωσης

- Μέθοδος NLP (Νευρογλωσσικός Προγραμματισμός)
- Σύμφωνα με την μέθοδο αυτή: «Η μεγαλύτερη δύναμη μέσα μας είναι η συνήθεια».

What is NLP?

- More suited to behavior
- Good reactions are scored
- Children learn to think ahead, instead of reacting at the same time...

Ασκύσεις NLP

- Το παιδί προσπαθεί να θυμηθεί μία κατάσταση, μέσα από την οποία ένιωθε χαρά/ευτυχία και ευχαρίστηση. Ακολούθως προσπαθεί με όλες του τις αισθήσεις να βιώσει αυτή την κατάσταση. Τι βλέπει; Πώς νιώθει; Τι σκέφτεται; Τι λει στον εαυτό του; Αυτά τα βιώματα τα επαναλαμβάνει μέχρι να τα νιώθει πολύ έντονα να ξαναζωντανεύουν. Τέλος βρίσκει ένα σημείο του σώματος του που ο ίδιος επιθυμεί και το αγγίζει συνεχώς (π.χ. κοιλιά, ένωση παλαμών) μέχρι να επανέλθει στη τωρινή του κατάσταση.

Ασκήσεις NLP

- Το παιδί περπατά στο στίπ και παρατηρεί γενικά γύρω του χρησιμοποιώντας όλες τις αισθήσεις χωρίς να αξιολογεί αυτά που βλέπει. Σημαντικό ωστόσο στοιχείο της παρέμβασης είναι το παιδί να παρατηρεί όχι μόνο τα αντικείμενα που αποτελούν το στίπ, αλλά και τις λεπτομέρειες αυτών.
- Π.χ. Το παιδί δεν πρέπει απλά να παρατηρεί το φυτό που υπάρχει στη βεράντα, αλλά το χρώμα του, τις κινήσεις των φύλλων του (αν υπάρχουν), το μέγεθος του, το ύψος του κλπ. Όσο πιο πολλές αισθήσεις συμπεριλαμβάνει το παιδί, τόσο καλύτερα.
- Είναι επιστημονικά αποδεδειγμένο ότι οι περισσότεροι άνθρωποι συνηθίζουν να κρίνουν και να σχολιάζουν αυτά που βλέπουν, αντί να τα παρατηρούν με την απαιτούμενη προσοχή. Δεν είναι εύκολο να «αφήσει» κάποιος την κριτική. Χωρίς όμως αυτήν, η παρατήρηση είναι πιο «καθαρή».

Αισθητηριακές Λειτουργίες

- Αποτελούν τις «ρίζες» των γνωστικών λειτουργιών
- Οι αισθητηριακές λειτουργίες είναι διαφοροποιημένες στα παιδιά με ΕΜΔ
- Όταν μία ή περισσότερες αισθητηριακές λειτουργίες μειονεκτούν, τότε επηρεάζεται όλο το γνωστικό κομμάτι.
- Σημαντικό είναι να γνωρίζει ο ειδικός εκπαιδευτικός:
 - ποια αισθητηριακή λειτουργία μειονεκτεί (είναι αδύνατον να μειονεκτούν όλοι οι τομείς των αισθητηριακών λειτουργιών)
 - Έτσι ώστε να γίνεται περισσότερη εξάσκηση στον τομέα που μειονεκτεί
 - Οι ασκήσεις πρέπει να γίνονται σε ατομικό επίπεδο
 - Ο βαθμός δυσκολίας της κάθε άσκησης να απόκειται από τις δυσκολίες του κάθε παιδιού
 - Το παιδί πρέπει να νιώθει ευχαρίστηση μέσα από τις ασκήσεις
 - Κάθε άσκηση πρέπει να γίνεται σε συνδυασμό με τις ασκήσεις στο γνωστικό κομμάτι!

Τομέας Αισθητηριακών Λειτουργιών

- Οπτικός Τομέας
- Ακουστικός Τομέας
- Κινησθητικός Τομέας

Οπτικός Τομέας

- Οπτική Διάκριση / Αντίληψη: είναι η ικανότητα εντοπισμού χαρακτηριστικών ενός ερεθίσματος για αναγνώριση, αντιστοίχιση και κατηγοριοποίηση. Οι συγκεκριμένες δεξιότητες οπτικής διάκρισης απαιτούν την ικανότητα παρατήρησης ομοιοτήτων και διαφορών μεταξύ μορφών και συμβόλων με όλο και περισσότερη πολυπλοκότητα
- Οπική Μνήμη: είναι η ικανότητα να κοιτάς ένα σχήμα, αντικείμενο, αριθμό κλπ και να το απομνημονεύεις.
- Οπτική Σειροθέτηση: η ικανότητα να τοποθετείς γεγονότα, εικόνες, αντικείμενα κλπ. σε μία σειρά

Περαιτέρω Ασκήσεις Οπτικής Διάκρισης/Αντίληψης:

- Πόσα π.χ. «9» βλέπεις στην εικόνα;
- Ποιες οι 5 διαφορές μεταξύ των δύο εικόνων;
- Πόσους κύκλους βλέπεις;
- 'Βρες τον άτακτο της παρέας" Δείχνουμε στο παιδί πολλές εικόνες της ίδιας ομάδας και μιας εικόνας άσχετης (π.χ πολλά λουλούδια κι ανάμεσα μια ομπρέλα , πολλά κουζινικά κι ανάμεσα μια μπάλα , πολλά φρούτα κι ανάμεσα ένα μολύβι). Το παιδί καλείται να βρει τον "άτακτο" της παρέας και να τον βγάλει από το σύνολο.

Άσκηση Οπτικής Διάκρισης: Ποιο γράμμα δεν ταιριάζει σε κάθε γραμμή;

d d d d d d d b d d d d b d d d d d d d d d d d

m m m m n m m m m m m m m m m m m m

a o a a a a a a a a a a a a a a o a a a a a a a a

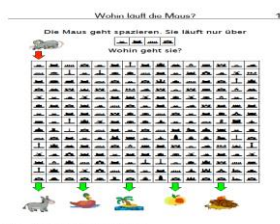
Άσκηση Οπτικής Μνήμης Εικόνων, Σχημάτων, Χρωμάτων, Αριθμών

- **«Τι λείπει:»** Τοποθετούμε πάνω σε ένα τραπέζι μερικά αντικείμενα οικεία στο παιδί. Αφού τα παρατηρήσει προσεχτικά κρύβουμε ένα και το παιδί καλείται να μας πει ποιο αντικείμενο λείπει
- **«Ο Ιχθυογράφος που έχασε τη μνήμη του»** Κρατάμε μια αφίσα την οποία δείχνουμε στο παιδί και το αφήνουμε να την παρατηρήσει προσεχτικά για μερικά λεπτά. Έπειτα την κρύβουμε και το παιδί καλείται να απαντήσει σε ερωτήσεις του τύπου : πόσα πρόσωπα υπάρχουν στην αφίσα ή ποιο είναι το χρώμα του τάδε αντικειμένου.

Ασκήσεις Οπτικής Μνήμης

- Δείχνουμε στο παιδί μία λέξη και του ζητάμε να την παρατηρήσει.
 - «Πόσα γράμματα υπάρχουν στην λέξη που μόλις είδες;»
 - «Ποιο γράμμα είναι το τελευταίο;»
 - «Πόσα φωνήεντα υπάρχουν στην λέξη που μόλις είδες;»

Δείχνουμε στο παιδί τις τέσσερις πρώτες εικόνες και του ζητούμε να τις βρει στο σχεδιάγραμμα.

Lies und sprich dir die Zahlenfolge von Aufgabe 1 laut vor und schreibe sie dann auf dem nächsten Blatt bei Aufgabe 1 in der gleichen Reihenfolge auf. Dann kommt die Aufgabe 2, ... und so weiter bis Aufgabe 5.

Aufgabe 1

1
3
9
10
30
90

Aufgabe 2

4
24
124
5 124
35 124

Aufgabe 3

5
50
500
5 000
50 000

Aufgabe 4

1 und 9
2 und 8
3 und 7
4 und 6
5 und 5

Aufgabe 5

1 und 11
3 und 13
5 und 15
7 und 17
9 und 19

Οπτική Σειροθέτηση

- Πριν ξεκινήσει η παρέμβαση στον τομέα αυτό, είναι σημαντικό να κατανοήσουν τα παιδιά τι σημαίνει ο όρος «σειροθέτηση» (απλά παραδείγματα της καθημερινότητας) και ποια η σημασία της στη ζωή μας.
- Η σειροθέτηση είναι σημαντικό στοιχείο στη ζωή των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες γιατί «πολλά πράγματα εννοούνται».
- Οι δυσκολίες αυτές διαφαίνονται περισσότερο στην επίλυση μαθηματικών προβλημάτων και στη γραπτή έκφραση.

Ασκήσεις Οπτικής Σειροθέτησης

- Δίδονται τα βήματα ανακατωμένα και πρέπει να τοποθετηθούν με την σωστή σειρά.

4. Ταξινόγησε τις προτάσεις με τη σωστή χρονική σειρά.

Το πρωί ο Μοάμβιος ξυπνάει.
Το μεσημέρι ο Μοάμβιος
τρώει το φαγητό του.
Το απόγευμα ο Μοάμβιος
παιζει με το τσάι.
Το βράδυ ο Μοάμβιος νυστάζει.

- Δίδεται μία λέξη (από διδασκόμενες λέξεις) με ανακατωμένα γράμματα: Ποια είναι η «κρυμμένη λέξη»;

Σ Α Ι Τ Ρ Ι

Rezept für Buchstabenplätzchen

Um eigene Buchstaben zu backen (z. B. deinen Namen) brauchst du folgende Zutaten:

- ☒ 250 g weiche Butter oder Margarine
- ☒ 125 g Puderzucker (Speisest.)
- ☒ 1 Ei
- ☒ 1 Päckchen Vanillinzucker
- ☒ 300 g Mehl

Und so bereitest du den Teig zu:

- ☒ Die Butter mit einem Handrührgerät mit Rührbesen auf der höchsten Stufe geschmeidig röhren.
- ☒ Fisch und noch Puderzucker, Vanillinzucker und das Ei unterrühren bis eine orangefarbene Masse entsteht ist.
- ☒ Dann auf niedriger Stufe das Mehl unterrühren. Vorsicht, nicht zu lange röhren, denn gehen die Plätzchen später besser auf!

Als nächstes füllst du den Teig in einen Spritzbeutel mit Sterntülle und drückst den Teig vorsichtig nach unten. Halte den Spritzbeutel nun über ein Backblech (am besten mit Backpapier ausgelegt) und beginne zu „schraben“.

Die Buchstaben müssen bei 160 - 180 Grad im vorgeheizten Backofen ca. 10 - 12 Minuten backen. Sie sollten eine schöne, hellbraune Farbe haben.

Tipp: Wenn du farbige Buchstaben möchtest, kannst du 20 g Kakopulver für braune Kakos oder etwas Speisefarbe nach deinem Geschmack verwenden.

Guten Appetit!

Optische Serialität
Welche Buchstaben fehlen?

KARTOFFELPUFFERKARTOF_ELPUFFERKARTOFFELP_FFER_ARTOFFELPUFFERKARTOFFELPU
AFFENKOSTUMAFFENKOSTU_AFFENKOS_UMAFFENKOSTUMAFENKOSTUMAFFENKOSTUMAF
SCHOKOLADENKUCHENSCHOKOLA_ENKUCHENSCH_KOLADE_KUCHENSCHOKO_ADENKUC
RUMMELPLATZRUMMELPL_TZUMMELPLATZRUM_ELPLATZRUMMELP_ATZRUMMELPLAT
WEIHNACHTSBAUMSCHMUCKWEHNACH_SBAUMSCHM_CKWEHNACHTSBA_MSCHMUCKW
KUPFERKESSELKUPFE_KESSELKUPFERKE_SELKUPFERKESSEL_PFERKESSEL_UPFERKESSE

KCOELYAMKCOELYAMKCO_IYAMKCOELYAMKCOEL_AMKCOELYA_KCOELYAMKCOELYA
VEPGOSMÄWPAVEPGOSMÄWPAVEPGO_MÄWPAVEPGOSM_WPAVEPGOSMÄWPA_EPGOSMÄ
AXPWLBUGYQXPWLBUGYQXPWL_UGYQXPWLBUGYQXP_LBUGYQXPWLBUG_QAX
SÜHEKJMSÜHEKJMSÜHEKJT_SÜHEKJMSÜHEKJMSÜ_EKJMSÜHEKJMSÜHE_TMSÜHE

Serialität gestaltet.von.Teach.me@www.teach-me.at

Frühstückssemmeln backen

- Zutaten für 10 Semmeln:**
- 250 g Weizenmehl
 - 250 g Topfen
 - 1 Ei
 - 1 Prise Salz
 - 1 Päckchen Backpulver

Zubereitung:

- Dafür benutzt ihr einen elektrischen Mixer mit Knethaken.
- Jede Portion wird nun schön geformt und oben der Länge nach eingezitt.
- Wenn ihr mügt, könnt ihr die Frühstückssemmeln mit Sesam oder Sonnenblumenkernen bestreuen.
- Nun müsst ihr alle anderen Zutaten mit dem Mehl in der Schüssel verkneten.
- Jetzt müssen sie bei 175 ° C ungefähr 20 Minuten backen.
- Jetzt müsst ihr den Teig aus der Schüssel nehmen und in 10 gleiche Portionen aufteilen.
- Legt die Semmeln auf das Backblech und schiebt sie in den Backofen.
- Zuerst müsst ihr das Mehl abwägen und in eine Schüssel geben.

Lesen-Zubereitung:

1. Zuerst müsst ihr das Mehl abwägen und in eine Schüssel geben.
2. Nun müsst ihr die anderen Zutaten mit dem Mehl in der Schüssel verkneten.
3. Dafür benutzt ihr einen elektrischen Mixer mit Knethaken.
4. Jede Portion wird nun schön geformt und oben der Länge nach eingezitt.
5. Wenn ihr mügt, könnt ihr die Frühstückssemmeln mit Sesam oder Sonnenblumenkernen bestreuen.
6. Jetzt müssen sie bei 175 ° C ungefähr 20 Minuten backen.

Maria-Rose Falke

Arbeitsblatt OS 1

Setze das richtige Zeichen ein.

<	↑	→	↓	↑	→	↓	<	↓
→	↓	↑	→	↓	→	↑	<	↓
<	↓	→	↓	<	↓	→	<	↓

0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0

Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y
Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y
Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y

3/5	3/5	3/5	3/5	3/5	3/5	3/5	3/5	3/5
3/5	3/5	3/5	3/5	3/5	3/5	3/5	3/5	3/5
3/5	3/5	3/5	3/5	3/5	3/5	3/5	3/5	3/5

F	G	H	I	F	H	I	F	I
I	F	H	I	F	G	H	I	I
F	G	I	G	H	I	G	I	G

Optische Serialität OS

Ακουστικός Τομέας

- Ακουστική Διάκριση
- Ακουστική Μνήμη
- Ακουστική Σειροθέτηση

Άσκηση Ακουστικής Αντίληψης

- "Μάντεψε από πού προέρχεται ο ήχος"
Έχουμε διάφορα μουσικά όργανα τοποθετημένα μέσα σε ένα χαρτοκιβώτιο, των οποίων τον ήχο ήδη γνωρίζει το παιδί. Του ζητάμε να κλείσει τα μάτια και να αναγνωρίσει από ποιο όργανο προέρχεται κάθε φορά ο ήχος που παράγουμε.
- "Βρες το λάθος"
Τραγουδάμε κάποιο τραγούδι πολύ γνωστό στο παιδί, αντικαθιστώντας μια λέξη με μια άλλη – λάθος. Το παιδί καλείται να την επισημάνει και να βρει τη σωστή.

Funktionstraining OG

Welches Wort hörst du doppelt?

- sagen ragen fragen tragen schlagen Magen fragen wagen nagen lagen zagen
- Mauer Bauer sauer Lauer Kalauer Dauer rauer genauer schlauer Krakauer ()
- stehen wehen Feen sehen Rehe gehen Lehen Feen fegen drehen mähen
- Vase Phase Nase Hase Oase rase Gase Straße Oase grase Biase
- Liegen fliegen Stiegen siegen kriegen wiegen liegen schmiegen biegen gerieten
- Neu scheu treu Heu getreu toy bereu' toy Allgäu Streu freu'
- Wiese diese Riese schieße Liese Frise Fiese Krise Fiese Brise stieße
- See Schnee weh Reh verstoß' Filet Schmah geh' Schnee Klee Orchidee
- Klasse Tasse fasse verfasse Kasse lasse nasse verlasse Rasse Gasse Masse ()
- Sitze Hitze Witze schwitze Spritze Blitze Ritze Blitze Ritze schütze stibitze
- Aus Maus heraus Haus saus braus Laus heraus Schmaus Gesaus Graus voraus

Mag. Alexandra Lohr

1

Άσκηση Ακουστικής Μνήμης & Σειροθέτησης (Περιγραφικό Επίπεδο)

«Θα σου πω κάποιες προτάσεις. Ακολουθώντας θέλω να μου ζωγραφίσεις αυτό που μόλις άκουσες»

Ο γάτος είναι παχουλός.
Έχει χρώμα μαύρος.
Τα μάτια του είναι πράσινα.
Τα πόδια του είναι μακριά.
Παίζει με την κίτρινη του μπάλα.

Άσκηση Ακουστικής Μνήμης & Σειροθέτησης (Διηγηματικό Επίπεδο)

Την Τρίτη ο Νίκος πήγε στο πάρκο. Εκεί συνάντησε την Ελένη και έπαιξαν μαζί μέχρι τις 5:00. Έφαγαν παγωτό και στις 7:00 πήγαν σπίτι.

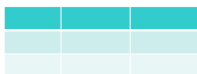
- Πότε πήγε ο Νίκος;
- Πού πήγε;
- Μέχρι ποια ώρα έπαιξαν μαζί;
- Τι ώρα πήγαν σπίτι;

Άσκηση Σειροθέτησης

- Τι βήματα πρέπει να κάνεις για να πας από την καρέκλα σου στην πόρτα;
- Συνηθισμένη απάντηση: «πάω στην πόρτα» (όλα τα βήματα αγνοούνται)

Άσκηση Ακουστικής Σειροθέτησης Οδηγιών και Χωροπροσανατολισμού

- Δίδονται στο παιδί κάποιοι αριθμοί: 1, 45, 15, 29, 36

- Γράψε το μικρότερο αριθμό στο πρώτο κελί της πρώτης γραμμής
- Γράψε τον αριθμό 29 στο τρίτο κελί της τρίτης γραμμής
-

Άσκηση Ακουστικής Διάκρισης & Σειροθέτησης

Ακουστικές Σειροθέσεις

	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Σ	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
1	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Σ	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
2	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Σ	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
3	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Σ	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
4	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Σ	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
5	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Σ	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
6	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Σ	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
7	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Σ	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
8	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Σ	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
9	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Σ	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
10	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Σ	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
11	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Σ	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
12	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Σ	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
13	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Σ	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
14	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Σ	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
15	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Σ	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
16	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Σ	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
17	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Σ	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
18	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Σ	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
19	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Σ	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
20	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Σ	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
21	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Σ	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
22	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Σ	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
23	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Σ	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
24	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Σ	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
25	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Σ	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
26	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Σ	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
27	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Σ	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
28	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Σ	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
29	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Σ	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
30	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Σ	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
31	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Σ	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
32	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Σ	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
33	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Σ	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
34	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Σ	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
35	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Σ	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
36	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Σ	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
37	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Σ	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
38	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Σ	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
39	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Σ	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
40	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Σ	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
41	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Σ	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
42	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Σ	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
43	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Σ	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
44	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Σ	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
45	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Σ	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
46	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Σ	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
47	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Σ	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
48	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Σ	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
49	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Σ	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
50	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Σ	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω

Άσκηση Ακουστικής Μνήμης

- Θα σου λεω κάποιες αστείεις λέξεις. Θα ήθελα να μου επαναλαμβάνεις ακριβώς όπως τις άκουσες (π.χ. «στοχε»)
- Θα σου λεω κάθε φορά κάποιους αριθμούς. Θα ήθελα να τους ακούσεις καλά και να τους επαναλαμβάνεις ακριβώς όπως τους άκουσες.

[Akustische Surlattiz]

Zootiere

Wiederhole die Wörter in der richtigen Reihenfolge!

Kamel – Elefant – Nashorn
Kamel – Elefant – Nashorn – Wildschwein
Kamel – Elefant – Nashorn – Wildschwein – Leopard
Känguru – Antilope – Gazelle
Känguru – Antilope – Gazelle – Nilpferd
Känguru – Antilope – Gazelle – Nilpferd – Eisbär
Eisbär – Pinguin – Delfin
Eisbär – Pinguin – Delfin – Robbe
Eisbär – Pinguin – Delfin – Robbe – Schildkröte

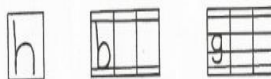
Dr. Margarete Gethard, 2010

Χωροπροσανατολισμός

Η αντιμετώπιση της ασάθειας της θέσεως στο χώρο είναι απαραίτητη, γιατί η αντιστροφή όμοιων στο σχήμα γραμμάτων ή διαφορετικής διευθύνσεως ή αλλαγή της σειράς των γραμμάτων μέσα στη λέξη είναι αποτέλεσμα αυτής της ασάθειας.

Αρχικό Στάδιο: συνειδητοποίηση της διαφοροποίησης των κατευθύνσεων (Άσκήσεις Kowarik), π.χ. Μπογιάτισε μπλε τα ιστιοφόρα, τα οποία βρίσκονται στα δεξιά του καταριού.

Τεχνικές Χωροπροσανατολισμού

Χωροπροσανατολισμός / Ακουστικές οδηγίες (υψηλού επιπέδου)

- Τοποθέτησε μπροστά σου μία κόλλα χαρτί.
- Βάλε στην δεξιά πλευρά του χαρτιού σου ένα μολύβι.
- Τράβηξε μία γραμμή από την αριστερή πλευρά του χαρτιού μέχρι το κέντρο.
- Τράβηξε μία γραμμή από το κέντρο μέχρι επάνω.
- Τράβηξε δύο γραμμές από το κέντρο στη δεξιά πλευρά του χαρτιού.
- Ένωσε την ...

Άσκηση Χωροπροσανατολισμού

- **Παιχνίδι «Robot»:** Κρύβουμε ένα αντικείμενο στο χώρο και το παιδί ως ρομποτ πρέπει μέσω ακουστικών οδηγιών (που περιέχουν χωρικές έννοιες) να το βρει.
- **Σημαντικό:**
 - Οι οδηγίες πρέπει να δίδονται μία φορά
 - Το παιδί πρέπει να βλέπει τον ειδικό εκπαιδευτικό στα μάτια

Χρονοπροσανατολισμός

- Εξάσκηση στις έννοιες «προηγούμενο, επόμενο» με την χρήση καρτελών διαφορετικού χρώματος
- Δυσκολία στις έννοιες «τώρα-πριν-μετά» με παραδείγματα καθημερινότητας / δραστηριότητες τη ημέρας

Ασκήσεις Σωματογνωσίας

1. Rechts links Ohr	11. Rechts links Auge
2. Rechts rechter Schenkel	12. Rechts Mund
3. Rechts linker Hand	13. Rechts linker Schenkel
4. Rechts Nase	14. Rechts linker Arm
5. Rechts links Auge	15. Rechts rechte Hand
6. Rechts linker Hand	16. Rechts rechter Kopf
7. Rechts rechte Augenbraue	17. Rechts Knie
8. Rechts linker Arm	18. Rechts linker Arm
9. Rechts rechte Handgelenk	19. Rechts Nase
10. Rechts linker Handgelenk	20. Rechts rechte Augenbraue

• Πιθανές Οδηγίες:

- Βάλε √ στο δεξι αυτί του Παύλου
- Βάλε √ στο αριστερό πόδι του Πέτρου

Άσκηση Σωματογνωσίας, Κίνησης & Συγκέντρωσης

Ο ειδικός εκπαιδευτικός κάθεται απέναντι από το παιδί

- «Στεκόμαστε σιγά σιγά επάνω στις μύτες των ποδιών μας και σηκώνουμε τα χέρια ψηλά».
- «Γυρνάμε δύο φορές δεξιόστροφα και τρεις φορές αριστερόστροφα». (αν το παιδί δυσκολευτεί τότε ο εκπαιδευτικός στέκεται δίπλα του)
- «Με το δεξί σου χέρι ακουμπάς το αριστερό μου χέρι»
- «Βάζουμε το δεξί μας πόδι πίσω και σηκώνουμε το αριστερό πόδι».

Τομέας Συμπτωμάτων

- Στον τομέα αυτό γίνεται αντιμετώπιση των ειδικών μαθησιακών δυσκολιών του κάθε παιδιού στα διάφορα γνωστικά επίπεδα που αδυναμεί
- Τα παιδιά με ΕΜΔ μαθαίνουν μέσω εξάσκησης/επανάληψης
- Οφείλει όμως ο/η Ειδικός Εκπαιδευτικός να γνωρίζει ότι η εκμάθηση και η εμφάνιση γίνεται με αργό ρυθμό και σταδιακά ... με την αύξηση της συγκέντρωσης.. με την βελτίωση των αισθητηριακών λειτουργιών

Τομέας Συμπτωμάτων

- Τεχνικές Ανάγνωσης
- Μνημονικές Τεχνικές
- Τεχνικές Ορθογραφημένης Γραφής
- Στρατηγικές Κατανόησης Κειμένου
- Τεχνικές Βελτίωσης Γραπτού Λόγου
- Τεχνικές Σειροθέτησης

Ανάγνωση

- =είναι μία σύνθετη διαδικασία, η οποία περιλαμβάνει πολλές επιμέρους δεξιότητες (π.χ. αναγνώριση γραμμάτων, φωνολογική ενημερότητα, κατανόηση λεξιλογίου)
 - Στρατηγική διαδικασία
 - Ενεργή αναζήτηση νοήματος
 - Διαδικασία κατασκευής νοήματος από το κείμενο
 - Διαδικασία αλληλεπίδρασης
 - Κοινωνικά διαμεσολαβημένη διαδικασία

Τεχνικές Ανάγνωσης

- Εξάσκηση της φωνολογικής ενημερότητας (ασκήσεις ομοιοκαταληξίας, κατάτμηση λέξεων κλπ.)
- Φωναχτή ανάγνωση: ισχυρή πηγή δημιουργίας! (ιδιαίτερα σε δυσλεξικά παιδιά των μεγάλων τάξεων βοηθά στην απάλειψη του φόβου)
- Χρήση φωσφορούχων διαφανειών: «ξεκουράζουν το μάτι»
- Αύξηση ρυθμού & ροής ανάγνωσης: «μικρή λέξη+μεγάλη» π.χ. «ονίκος» και όχι «ο νίκος»

“Highlighter Types”

Τεχνική Ανάγνωσης Δίψηφων

«Το τρενάκι»:

Κατασκευάζουμε ένα σιδηρόδρομο και ένα τρενάκι από χαρτόνι. Ο μαθητής προχωρεί το τρενάκι κατά μήκος του σιδηρόδρομου λέγοντας κάθε φορά το δίψηφο σύμφωνο που βλέπει.

«Ο μαγικός φάκελος»:

Μπροστινή Πλευρά: Δίψηφα σύμφωνα
Εσωτερικά: πιθανές καταλήξεις

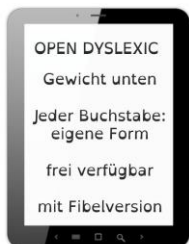
Π.χ.: στρ –ατός
 -οφή

Ποια γραμματοσειρά είναι κατάλληλη για τα παιδιά με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες;

- Οι γραμμές των φθόγγων πρέπει να είναι αρκετά μακριές ώστε να διαχωρίζονται μεταξύ τους, π.χ. λ,μ
- Ο κάθε φθόγγος πρέπει να έχει την δική του μορφή (να μην μοιάζουν μεταξύ τους)
- Π.χ. γ γ

Open Dyslexic

- Θεωρείται ιδανική γραμματοσειρά για τα παιδιά με Δυσλεξία
- Στην γραμματοσειρά αυτή τα γράμματα έχουν βάρος προς τα κάτω – αυτό υποβοηθά στο να μη γίνονται τυπικά λάθη δυσλεξικών παιδιών όπως π.χ. αντιμεταθέσεις οπτικά όμοιων φθόγγων
- Μπορεί να εγκατασταθεί στον ηλεκτρονικό υπολογιστή

Μνήμη

- Θεωρείται η ικανότητα ενός ατόμου να κωδικοποιεί, να επεξεργάζεται και να ανακαλεί πληροφορίες στις οποίες είχε εκτεθεί κάποια στιγμή (Swanson, Cooney & McNamara 2004)
- Οι διαφοροποιήσεις στη μνημονική ικανότητα οφείλονται στην πρόσκτηση και χρήση των μνημονικών στρατηγικών

Μνημονικές Τεχνικές

- «Ο εγκέφαλος του παιδιού διατηρεί τη μέγιστη απόδοση του για ένα διάστημα δέκα λεπτών. Όχι περισσότερο» (Τοματίς)
- “Ρίμες”: μικρά ποιήματα ή ιστορίες που περιέχουν την πληροφορία ως έχει ή τροποποιημένη

ΜΝΗΜΟΝΙΚΑ – ΟΙ ΑΡΙΘΜΟΙ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΟΥ

Οι κλίμακες είναι ένας βοηθητικό εργαλείο για τους μαθητές. Τα τραπέζια που ακολουθούν είναι παράδειγμα 1. Τα «ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ» είναι «στο δάσος με τέντες» - «Ο ΚΑΡΑΓΙΩΣ με τέντες» - «Μιας» που φανταστεί «στο κρητικό» και «Μιας» στην κορυφή της.

Το «ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ» είναι «στο δάσος» - «Ο ΚΑΡΑΓΙΩΣ με τέντες» - «Μιας» που φανταστεί «στο κρητικό» και «Μιας» στην κορυφή της.

Επίσης υπάρχει στην κορυφή της.

Α	Β	Γ	Δ	Ε	ΣΤ	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
Α	Β	Γ	Δ	Ε	ΣΤ	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
Α	Β	Γ	Δ	Ε	ΣΤ	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
Α	Β	Γ	Δ	Ε	ΣΤ	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
Α	Β	Γ	Δ	Ε	ΣΤ	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω

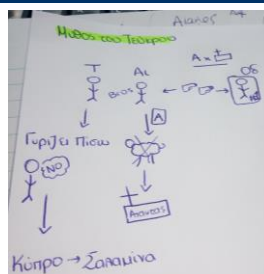
Μνημονικές Τεχνικές

- Λέξεις – Κλειδιά: λέξεις που η σημασία τους μπορεί να βοηθήσει στην ανάκληση της δύσκολης γνώσης π.χ. «ΓΑΛΛ» για ποταμούς Γαλλικός, Αξιός...
- Ακροστοιχίες
- Σχηματική αναλογία: σχεδιάγραμμα ποδοσφαίρου
- Νοερές εικόνες, π.χ. στην λέξη «πουλώντας» μπορώ να αναπαριστώ ένα καρπούζι που όταν βρεθεί το τσεκούρι από πάνω του το κόβει

Τι συμβολίζει αυτή η μνημονική τεχνική;

Γ
Φ
ΜΑΜΙ
ΙΑΣΟΝ
Δ

Μνημονική Τεχνική

«Χρωματικοί Κώδικες»

- Η χρήση των χρωμάτων τα βοηθάει να κάνουν οπτικούς συσχετισμούς που διευκολύνουν τη μάθηση και ενισχύουν τη μνήμη.

Ασκήσεις για τη σύλληψη της εσωτερικής διαρθρώσεως των λέξεων

«Μάντεψε ποιο γράφημα λείπει από κάθε λέξη»:

_ ολείο, Α_ήνα,

Βρες σε ένα λεπτό (ή χρήση κλεψύδρας) όσες πιο πολλές λέξεις που έχουν μέσα τους το σύμπλεγμα «τσ»

Τεχνική εκμάθησης γραμματικών φαινομένων: π.χ. ρήματα σε -ω

- 1^ο Βήμα: Συμπλήρωση του -ω στα ρήματα που δίδονται
- 2^ο Βήμα: Κύκλωσε το σωστό και αιτιολόγησε.
- 3^ο Βήμα: Διόρθωσε τα λάθη που υπάρχουν σε επίπεδο λέξης
- 4^ο Βήμα: Διόρθωσε τα λάθη που υπάρχουν σε επίπεδο πρότασης
- 5^ο Βήμα: Γράψε τις προτάσεις που σου υπαγορεύονται.
- 6^ο Βήμα: Γράψε τρεις δικές σου προτάσεις.

Τεχνικές Ορθογραφημένης Γραφής

- Φτιάξτε το «κουτί της ορθογραφίας»: στόχος να ανατυπωθούν στη μνήμη του παιδιού κάποιες παραστάσεις που θα το βοηθούν να ανακαλεί την ορθογραφία των λέξεων (λέξεις που κάνει συχνά λάθος)
- Δώστε ευκαιρία στο παιδί να παίξει με τις λέξεις, Π.χ. Πως νομίζεις ότι γράφεται η λέξη «πρόσωπο;»
- Δίσκος με άμμο , γράψιμο στον αέρα

Τεχνικές Ορθογραφημένης Γραφής

- «Τεχνική του βρεγμένου σπόγγου»: γράφουμε τη λέξη με το βρεγμένο σπόγγο στον πίνακα & ο μαθητής την παρατηρεί μέχρι να εξατμιστεί.
- «Τεχνική της κατασκευής λέξεων»: δίδονται στον μαθητή 6-8 γράμματα με τα οποία αυτός κατασκευάζει όσες πιο πολλές λέξεις μπορεί.

«Κατάλογος με τις συχνότερα χρησιμοποιούμενες λέξεις»

Η, το, θα, και, μαμά, τα, παπιά, ναι, όχι, την, τον, αν, στα, στους, στην, τις, στις, να, από, για, ο, των, δεν, στον, αυτή, έλα, με, σε, οι, τους, της, καθόλου, έτος, θέλουμε. θες., άσε, αυτός, είναι, εμένα, ότι, εσένα, εγώ, ένας, έτσι, εμείς, πως, λέω.....

Τεχνικές Ορθογραφικής Γραφής

«Δέντρο Ρημάτων, Ουσιαστικών κλπ.»:

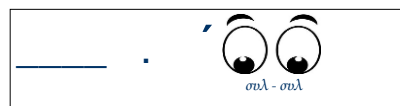
η λέξη-ρίζα μπαίνει στη ρίζα του δέντρου και η κατάληξη στα φύλλα

Άσκηση Αυτοδιόρθωσης

- Σήμερα περασα πολι ορεα.
- Ο κιρνος γιοργος μας εβαλαι να πεξουμαι αντιπαλι για βολεη.
- Ο κιρνος αντρεας μας ηπε να διαβασουμαι αναγνωσι.
- Το διαλιμα πιγαμαι ολι εξο να ξεκουραστουμαι και να πεξουμε πεχινδια.
- Παιρασαμαι πολυ ορεα, μιας και ιχαμε οσο χρωνο θαιλαμε.
- Το μεσιμερι ωταν πιγα σπητι ιπα τις μιτερας μου οτι θελο να πιαο σπιν φιλι μου τιν μαρρηα και αφτη μου ιπε οτι απαγερεβετε.

Τεχνική Αυτό-διόρθωσης / Κώδικας Επικοινωνίας

Απόσταση / τελεία / τόνος / βλέπω συλλαβή με συλλαβή

Στρατηγικές Κατανόησης Κειμένου

- Κατανόηση του σκοπού της ανάγνωσης
- Διατύπωση υποθέσεων
- Σύνδεση με προηγούμενες εμπειρίες / πληροφορίες
- Γραπτή παρουσίαση του βασικού λεξιλογίου σε οπτικό επίπεδο
- Διαμόρφωση εννοιολογικών χαρτών
- Δημιουργία οπτικών εικόνων
- Έλεγχος του βαθμού κατανόησης με αλληλεπίδραση
- Άσκηση Κριτικής Σκέψης

Τεχνικές Βελτίωσης Γραπτού Λόγου

- Ποιο είδος κειμένου είναι;
- Ποια δομικά στοιχεία θα πρέπει να υπάρχουν;
- Ποιες είναι οι λέξεις «κλειδιά»; (διήγημα: στην αρχή...ακολουθως, αργότερα...)

Τεχνικές Βελτίωσης Γραπτού Λόγου

- Σημασία ολοκλήρωσης προτάσεων:
 - Π.χ. «Ο Νίκος είναι έξυπνος και μελετηρός».

«Ο Νίκος είναι έξυπνος και μελετηρός. Κάθε μέρα όταν επιστρέφει από το σχολείο μελετά τα μαθήματα του προσεκτικά και κάνει όλες τις εργασίες. Στα διαγωνίσματα του σχολείου γράφει πάντα άριστα».

Τέλος...

- Μια παρέμβαση για να είναι επιτυχής χρειάζεται την δική μας προσωπική δημιουργικότητα, το δικό μας στίγμα !!
- Καμία μέθοδος δεν είναι η τέλεια για τον μαθητή μας ... τέλειος είναι ο συνδυασμός μεθόδων !!
- Ας μην ξεχνάμε ότι ... όπως κάθε άτομο είναι μοναδικό έτσι και κάθε άτομο με ΜΔ είναι μοναδικό !!
- Αυτή την διαφορετικότητα οφείλουμε όλοι μας να την σεβαστούμε!!

Μην ξεχνάμε ότι κάθε του προσπάθεια, είναι και ένας αγώνας. Ρόλος μας είναι να σταθούμε δίπλα τους στον αγώνα αυτό..

Λόγια ενός 18χρονου δυσλεκτικού μαθητή μαθητή ..

«Μην αλλάξεις...κοίτα τα όνειρα σου να τα κάνεις πράξη...»

Συμβουλή προς όλους...

- “Working hard for something we don’t care about, is called **stress**...”
- “Working hard for something we love is called **passion** !!”

Σας ευχαριστώ
για την προσοχή σας !

